

"Hayatın", kâinatın en ehemmiyetli gayesi, en büyük neticesi, en parlak nuru, en lâtif mâyesi olmasını açar mısınız?

"Hayatın, kainattan süzölmüş bir hülâsa olması"

Bu cümle hayatın oluşması ve devam etmesi için kainatın bir bütün bir fabrika gibi işlemesine kinayedir.

Hayatın oluşması için güneşin soba ve lamba olması gerekiyor, bulutlar, hava, toprak, su, vesaire bütün unsurların bir düzen ve ahenk içinde işlemeleri gerekiyor. Bunlardan birisi vazifesinden geri kalsa, mesela, güneş doğmasa dünyanın ozan tabakası açılrsa, kainatın dev galaksi sistemleri yolunu şaşırıp kaosa girse hayat söner.

Demek hayat öyle bir iksir ki, bu hayatın oluşması ve devam etmesi için bütün kainatın büyük bir fabrika, büyük bir tesis, mükemmel bir program gibi tıkır tıkır işlemesi gerekiyor.

Ayrıca hayatın bileşenleri kainatın özeti ve fihristesi gibidir.

"Hayatın, kainatın kemalatının menşei olması,"

Hayat, elektriğin elektronik cihazları çalıştırması gibi insan, hayvan ve bitkilerin bütün cihazlarını canlı ve işler kılan bir özelliktir. Şayet hayat olmasa insanın bütün maddi ve manevi duygu ve cihazları çalışmaz. Duygu ve cihazlar çalışmasa kainatta sergilenen mükemmellik ve güzelliklerin hiçbirisi anlaşılmaz. Mükemmellik ve güzellikler anlaşılmasa değersiz ve anlamsız bir hale gelir.

Demek kainatta var olan kemal ve güzelliklerin anlaşılması ve anlamlı olması hayata bağlıdır. Güzel çiçek ve manzaralar var, onu seyredecek göz de var ama gözü çalıştırıp işler kılacak hayat enerjisi yok.

Ayrıca hayatın bizatihi kendisi de bir kemal bir cemaldir.

"Hayatın, rabıta-i vahdet olması"

İnsanın cesedinde birbirinden farklı, hatta birbirine zıt milyonlarca hücre, doku, cihaz, duygu ve özellikler bulunuyor. Bütün bunları bir arada tutan birliğini sağlayan ve bir tek unsurmuş uyumunu temin eden hayattır. Hayat olmasa bu milyonlarca farklı şeylerin bir yerde bir birlik içinde durmaları mümkün değildir. Demek hayat onlar arasında bir birlik bağı oluşturuyor. **Yani her şey hayat çatısı altında**

toplantmış ve onun sayesinde bir arada duruyor. Bu kainat için de geçerlidir, hayat olmasa kainat öksüz yetimler gibi dağılır gider.

"Hayat; řu kâinatın en ehemmiyetli gayesi, hem en büyük neticesi, hem en parlak nuru, hem en latif mayesidir."(1)

Kainatın bir arada bir uyum ve ahenk içinde işleminin ve çalışmasının en büyük amacı, hayatın teşekkül etmesine hizmet etmektir. Hem hayat kainat fabrikasının bir ürünü bir neticesi bir sonucudur.

Hayat kainatın en parlak bir nurudur, çünkü kainat üzerinde ki kemal, cemel ve manaları görmek ve okumak ancak hayat ile mümkündür. Hayat olmadan bunların hepsi gizli kalır ve anlaşılmaz. Mesela bir dağın bir taşın hayatı olmadığı için, bir çiçek üstünde tecelli eden isimleri görüp okuyamaz.

(1) bk. [Lem'alar, Otuzuncu Lem'a, Beşinci Nükte.](#)